

SVENSKT NÄRINGSLIV

Finansdepartementet
Skatte- och tullavdelningen
Enheten för mervärdesskatt och punktskatter
Henrik Kjellberg

Vår referens/dnr:
24/2019

Er referens/dnr:
Fi2019/00431/S2

2019-03-06

Remiss av promemorian Höjd energiskatt och koldioxidskatt på bränslen vid viss användning samt höjd skatt på kemikalier i viss elektronik

Föreningen Svenskt Näringsliv har beretts tillfälle att avge yttrande över rubricerad promemoria och avstyrker remissen i sin helhet i enlighet med vad som anges nedan.

Remisstiden

Svenskt Näringsliv vill inledningsvis påtala problemet med den korta remisstiden. Av Regeringskansliets propositionshandbok (Ds 1997:1) framgår att som huvudregel gäller att en remisstid inte bör sättas kortare än tre månader. Svarstiden i detta fall är alltför kort, drygt tre veckor.

Även om de aktuella förslagen är av begränsad omfattning är det inte möjligt att tillsammans med medlemsorganisationer och medlemsföretag i tillräcklig omfattning analysera förslagen, särskilt med beaktande av de brister som finns i konsekvensanalysen för respektive förslag, under den korta remisstiden. Svenskt Näringsliv anser att den utveckling som sker med allt kortare remisstider är oroväckande. Som en konsekvens följer allt fler bristfälliga lagstiftningsprodukter vilket på sikt riskerar att underminera förtroendet för statsförvaltningens beredningsprocesser.

Allmänna utgångspunkter

Konkurrenskraftiga och innovativa företag är nödvändiga för att klara den gröna omställningen. Svenskt Näringsliv verkar för att företag i Sverige ska uppmuntras till att göra investeringar i miljöfrämjande teknologi som möjliggör att dessa företag får en starkare konkurrenskraft och kan vara goda exempel för andra företag i den gröna omställningen.

Svenskt Näringsliv Confederation of Swedish Enterprise

Postadress/Address: SE-114 82 Stockholm Besök/Visitors: Storgatan 19 Telefon/Phone: +46 (0)8 553 430 00
www.svensktnaringsliv.se Org. Nr: 802000-1858

Goda villkor för företag i Sverige innebär att fler företag väljer att producera sina varor i Sverige istället för i länder som har lägre miljökrav.

En utmaning är att intäkterna från en verklig miljöskatt minskar i takt med att skattebasen krymper när skatten åstadkommer önskad styreffekt och minskad konsumtion. Det är därför problematiskt om det finns ett fiskalt beroende av intäkterna från miljöskatten. En grön skatteväxling, som innebär att höjda miljöskatter i syfte att sänka skatten på arbete, ter sig som relativt utsiktslös.¹ Detta mot bakgrund av att en sådan skulle orsaka välfärdsförluster genom försvagad konkurrenskraft och framför allt drabba låginkomsttagare och glesbygd. Det ska också noteras att skattebaserna skiljer sig markant i storlek då miljöskatterna bara utgör en bråkdel av skatter på arbete.² Dilemmat illustreras tydligt av att intäkterna från koldioxidskatten kommer vara noll år 2045 om Sverige ska uppfylla det klimatpolitiska målet.

Slopad skattenedsättning för diesel i gruvindustriell verksamhet

Bakgrund

Promemorian föreslår att nedsättningen av energiskatt och koldioxidskatt för diesel som används i arbetsfordon vid tillverkningsprocessen i gruvindustriell verksamhet tas bort. Ändringen föreslås träda i kraft den 1 augusti 2019.

Slopadet av nedsättningen beräknas öka skatteintäkterna med 340 miljoner kronor per år, varav 240 miljoner avser energiskatt och 100 miljoner avser koldioxidskatt. I dag är skattenedsättningen på diesel som förbrukas av arbetsfordon i gruvindustriell verksamhet 3,10 kr per liter. Slopadet motsvarar en ökning av kostnaden för gruvdiesel med 30 till 40 procent.³ Den aktuella dieseln omfattas även av andra införda styrmedel, t.ex. reduktionsplikten⁴ och den årliga uppräkningsindexeringen av punktskatten med två procentenheter utöver konsumentprisindex, KPI.⁵

¹ Se Skatteväxlingskommitténs betänkande (SOU 1997:11) samt professor Runar Brännlunds rapporter "Greenwash? En analys av svenska miljöskatters effektivitet" (2018) och "Grön skatteväxling - frälsning eller förbannelse" (2005).

https://www.svensktnaringsliv.se/fragor/konkurrenskraftiga-skatter/greenwash-en-analys-av-svenska-miljoskatters-effektivitet_712470.html

https://www.svensktnaringsliv.se/fragor/miljo-energi-klimat/gron-skattevaxling-fralsning-eller-forbannelse_534483.html

² Skatterna på arbete uppgår 1287 mdkr enligt budgetpropositionen för 2019 och CO2-skatten uppgår 24 mdkr. Härutöver finns övriga miljöskatter på 3,5 mdkr samt med svagare miljöstyrande koppling skatt på vägtrafik på 20 mdkr och energiskatt på 50 mdkr.

³ Sid 22 i aktuell remiss.

⁴ Infördes den 1 juli 2018 och innebär att dieseln ska baseras på fossilfritt innehåll om minst 20 procent för 2019 och 21 procent för 2020.

⁵ Indexeringen innebär att det sker en automatisk skattehöjning på drivmedel, där riksdagens beslutsfattande i praktiken satts ur spel. Överindexeringen om två extra procentenheter innebär på 20 års sikt en 50 procentig höjning av skatterna utan att riksdagen fattat några nya beslut. I promemorian "Befrielse från koldioxid- och energiskatt i vissa fall och förändrad omräkning av skattesatserna för diesel och bensin" föreslås en frysning av överindexeringen. Frysningen innebär att förändringen av skattebeloppet för bensin och diesel endast ska grundas på faktiska förändringar i KPI under perioden 1 juli 2019 t.o.m. den 31 december 2019.

Bestämmelsen om skattebefrielse infördes år 1995 på initiativ av skatteutskottet.⁶ Utskottet erfor att det i vissa gruvor förekom att malmen uppfordrades med motordrivna fordon som var specialbyggda för ändamålet. Enligt utskottets mening borde dessa specialfordon också fortsättningsvis omfattas av rätt till skatteavdrag. Såsom bestämmelsen har utformats medges skattebefrielse även för andra fordon än dessa specialfordon under förutsättning att fordonet inte är att anse som personbil, lastbil eller buss.

Branschen arbetar aktivt med klimatfrågor

Branschen har i samarbete med Fossilfritt Sverige tagit fram en färdplan hur branschen ska bidra till den svenska klimatomställningen om fossilfrihet till 2045, något som inte har beaktats i förslaget. Gruv- och mineralnäringen vill bidra till klimatomställningen och arbetar aktivt för målet om ett koldioxidneutralt samhälle, där svensk konkurrenskraft samtidigt värnas. Företagen jobbar kontinuerligt med åtgärder för att minska CO₂-utsläppen från verksamheterna och är föregångare i att ta fram klimat- och miljöeffektiva lösningar. Branschen har gemensamt stakat ut mål och tänkbara vägar dit i "Färdplan för en konkurrenskraftig och fossilfri gruv- och mineralnäring", vilken presenterades för regeringen i april 2018. Branschen har presenterat en tidsplan för utfasning av fossila bränslen i den branschgemensamma färdplanen där målet är fossilfri gruvbrytning år 2030.

I färdplanen uttrycker branschen en tydlig vilja att vara med i klimatsomställningsarbetet, inte minst vad gäller "interna transporter" eller "arbetsmaskiner". Det pågår redan ett kontinuerligt arbete med att effektivisera och reducera transporter och utsläpp liksom flera större satsningar på elektrifiering av produktionsinterna transporter, där till exempel gruvtruckar elektrifieras eller ersätts av transportband, där så är möjligt.

Företagen har stora fordonsflottor inklusive specialfordon som är anpassade för att lasta och frakta mycket stora tonnager av malm och sidoberg upp ur dagbrottsgruvor. I underjordsgruvor används dieselfordon när det krävs mobilitet och flexibilitet. Vidare är en aspekt att bränslet till fordonen måste kunna klara de kalla vintrarna i norra Sverige. Förslagets konsekvensanalys borde ha belyst vilka praktiska möjligheter det finns att ställa om från diesel till andra drivmedel på kort och lång sikt.

Påverkan på konkurrenskraften gentemot andra länder

I utredningen anges att mindre företag inom stenbrytning sannolikt har större möjlighet att vältra över ökade skattekostnader på konsumentledet jämfört med större gruvföretag som bryter metaller och som verkar på en internationellt konkurrensutsatt marknad.⁷

Svenskt Näringsliv delar utredningens bedömning att aktuellt förslag kommer att ha störst negativ påverkan på de företag som verkar på en internationellt konkurrensutsatt marknad och som säljer varor på export till andra länder. Konsekvensanalysen saknar dock en nödvändig internationell utblick och analys av hur förhållandena ser ut för andra EU-länder gällande skattenedsättning och skattekostnad av diesel till gruvfordon, länder som har samma energiskattedirektiv och statsstödsregler att förhålla sig till.

Svenskt Näringsliv har tagit fram uppgifter om beskattningen av bränsle för gruvindustriella fordon i Finland och Spanien, vilka är exempel på länder som har gruvnäring och som svenska gruvbolag konkurrerar gentemot.

⁶ 1994/95:SkU28.

⁷ Sid 23 i aktuell remiss.

	Finland	Spanien	Sverige ⁸
Bränsleskatt vid användning av bränsle för drift av motorfordon	530,20 EUR/m ³	379,00 EUR/m ³	459,40 EUR/m ³
Skattekostnad för gruvfordon efter skattebefrielse	248,80 EUR/m ³ ⁹	96,71 EUR/m ³	459,40 EUR/m ³

Av tabellen framgår att förslaget kommer att innebära en avsevärt högre skattekostnad på bränsle till gruvindustriella fordon som används i Sverige jämfört med andra gruvnationer inom EU. En direkt konsekvens av detta är att det blir mindre lönsamt att bedriva gruvnäring i Sverige relativt andra EU-länder, varvid det finns en uppenbar risk att nyinvesteringar sker i andra länder än i Sverige.

En jämförelse av beskattningen av gruvfordon i andra länder är en förutsättning för att bedöma hur den svenska gruvindustrins konkurrenskraft påverkas. För dessa företag kommer en ökad skattekostnad inte att kunna tas ut av kunden, utan försämrar lönsamheten och utrymmet att göra nyinvesteringar. Svenskt Näringsliv delar utredningens bedömning att förslaget kan leda till koldioxidläckage då det finns en risk att verksamhet flyttas till andra länder som inte har samma utsläppsrestriktioner som finns i Sverige, varvid de globala utsläppen inte minskar. Den globala efterfrågan på gruvindustriprodukter torde inte påverkas av den svenska skatteskärpningen. Någon miljöeffekt uppnås därmed inte.

Vidare finns det en risk att en sämre lönsamhet kan få negativa konsekvenser för människor i glesbygden, där det kan vara svårt att få ett nytt jobb.

Svenskt Näringsliv delar utredningens uppfattning att mindre stenbrytningsföretag som enbart är verksamma på den svenska marknaden kommer att ha större möjligheter att övervältra den ökade skatten i priset till kund. Ett högre pris på stenmaterial kommer sannolikt att innebära att kostnaderna för exempelvis byggnader och vägar ökar.

Svenskt Näringsliv noterar de varningar som utfärdats från branschen om att produktion riskeras stängas ner och att skattebasen därmed uteblir.¹⁰

Kort framförhållning

De negativa effekterna av sloandet av nedsättningen skulle mildras om det istället sker en successiv nedtrappning så att branschen får en rimlig tid att ställa om. En omställning om mindre än sex månader är en anmärkningsvärt kort avisering då de gruvindustriella fordon som omfattas av dagens nedsättning är stora investeringar som enligt företrädare för branschen ofta har en avskrivningstid på tio till femton år. Branschen arbetar med att ställa om i de fall det är möjligt med tillgänglig teknik. Det finns dessutom en branschspecifik färdplan för att bidra till en omställning i enlighet med klimatmålen.

⁸ Vid beräkning har Riksbankens genomsnittskurs för januari 2019 används, vilken uppgår till 10,2655 kr/EUR. Beloppet efter skattebefrielse avser beloppet om den svenska nedsättningen tas bort i enlighet med remissförslaget.

⁹ Avser märkt olja, vilken i Finland är tillåtet att nyttja i de flesta arbetsmaskiner och gruvtruckar.

¹⁰ Se debattartikeln "Regeringen hotar gruvnäringen" i Dagens Industri den 20 februari 2019

Ändrad bränslebeskattning av viss värmeproduktion

Bakgrund

Förslaget innebär att dagens fulla skattenedsättning av energiskatt för bränslen som förbrukas för framställning av värme i annan kraftvärmeproduktion än den som sker i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet tas bort. Det innebär att bränslen som förbrukas för produktion av värme i kraftvärmeanläggningar som inte görs av tillverkningsföretag kommer att beskattas med full energiskatt av den generella skattenivån om förslaget träder i kraft. Vidare föreslås att skattenedsättningen för koldioxidskatt sänks från 89 procent till 9 procent av den generella skattenivån för värmeproduktion som ingår in utsläppshandelssystemet EU ETS. Förslaget innebär således inte någon ändring avseende befintlig skattenedsättning för värmeproduktion inom industriell tillverkningsprocess.¹¹

Skattekostnaden för andra kraftvärmeföretag än industriella tillverkningsföretag förväntas öka med cirka 444 miljoner kronor för det första året, men förväntas sedan minska och på länge sikt i princip gå mot noll.

Påverkan på elproduktionen

Med kraftvärmeproduktion förstås samtidig produktion av värme och skattepliktig elektrisk kraft i en och samma process med förbehåll att den värme som uppkommer nyttiggörs och att elverkningsgraden uppgår till minst 15 procent.¹² Således innefattar kraftvärme en produktionsprocess av både värme och el, varvid en förändring av förutsättningarna för värmeproduktion påverkar produktionen av el i kraftvärmeverken.

I remissen anges att förslaget i förlängningen inverkar negativt på kapacitetsförsörjningen i elsystemet.¹³ Svenskt Näringsliv anser att elförsörjningen är en central komponent i omställningen för att nå uppsatta klimatmål såsom elektrifieringen av transportsektorn och industrins behov för att nå låga koldioxidutsläpp. Svenskt Näringsliv har i en nyligen publicerad studie¹⁴ räknat ut att en ökad elanvändning med minst 30 procent behövs för att klara klimatmålen. Konsekvensanalysen innehåller dock inte någon bedömning eller analys kring denna negativa kapacitetspåverkan på elförsörjningen. En nedläggning eller minskad produktion i ett kraftvärmeverk kommer att minska utbudet av värme- och elleveranser. Detta kan vara problematiskt då vår samhällsstruktur är beroende av en stabil elförsörjning och för elnätets stabilitet och funktion. Mot bakgrund av detta är det anmärkningsvärt att förslaget inte innehåller någon analys avseende påverkan på elkapaciteten för de orter som i dag får el från berörda kraftvärmeverk och för elförsörjningen i stort.

Motverkar EU:s utsläppshandelssystem

Den 1 januari 2013 infördes en skattenedsättning om 100 procent för koldioxidskatten för bränslen som förbrukades för framställning av värme i kraftvärmeanläggningar som omfattades av EU:s system för handel med utsläppsrätter, EU ETS. Det huvudsakliga skälet

¹¹ För dessa processer medges 100 procent skattenedsättning för koldioxidskatten och 70 procent skattenedsättning för energiskatten.

¹² 1 kap. 10 § lag om skatt på energi, LSE.

¹³ Sid 29 i aktuell remiss.

¹⁴ Se rapporten "Klimatneutral konkurrenskraft. Kvantifiering av åtgärder i klimatplaner." (2019): https://www.svensktnaringsliv.se/Bilder_och_dokument/klimatneutral-konkurrenskraft-quantifiering-av-atgarder-i-klimatf_729540.html/BINARY/Klimatneutral%20konkurrenskraft%20-%20kvantifiering%20av%20%C3%A5tg%20%C3%A4rder%20i%20klimatf%20%C3%A4rdplaner.pdf

till skattenedsättningen var att utsläpp av växthusgaser från anläggningar inom EU ETS regleras på EU-nivå genom handelssystemet och därför bör dessa utsläpp inte vara föremål för ytterligare nationella styrmedel, som t.ex. en koldioxidskatt.¹⁵ Skattenedsättningen av koldioxidskatten ansågs förbättra den styrande funktionen för EU ETS:

”Slopandet av koldioxidskatten bedöms emellertid öka effektiviteten i den klimatpolitiska styrningen. Eftersom en koldioxidskatt inte minskar de totala utsläppen inom handelssystemet, utan endast påverkar var inom systemet som utsläppen sker, innebär den nuvarande situationen konkurrenssnedvridningar som motverkar ett väl fungerande handelssystem. Koldioxidskatten bör nu därför slopas även för bränslen som förbrukas för kraftvärmeproduktion inom handelssystemet.”¹⁶

Den 1 januari 2018 återfördes koldioxidskatt för kraftvärmeanläggningar i EU ETS genom att minska skattenedsättningen från 100 procent till nuvarande 89 procent. Svenskt Näringsliv var kritisk gentemot den minskade nedsättningen mot bakgrund av att ändringen innebar ett återinförande av dubbla styrmedel på koldioxidutsläpp med skatt och krav på förvärv av utsläppsrätter för samma utsläpp.¹⁷

Det nuvarande förslaget att minska skattenedsättningen av koldioxidskatten från 89 procent till 9 procent försvagar EU ETS styrande effekt ytterligare. Förslaget leder inte till minskade utsläpp i ett globalt perspektiv, vilket bör vara det relevanta perspektivet när det gäller koldioxidutsläpp. Grundprincipen i utsläppshandeln är att det sätts ett gemensamt EU-tak för utsläppen för de sektorer som omfattas. När taket sänks måste utsläppen minska och ett pris uppstår på marknaden. Syftet är att utsläppsminskningen ska ske till så låg kostnad som möjligt för hela EU. Om en svensk skatt på utsläpp inom EU ETS leder till minskade utsläpp i Sverige blir effekten endast att motsvarande utsläppsutrymme görs tillgängligt för andra länder eller aktörer i systemet, t.ex. ett polskt kolkraftverk. EU:s totala utsläpp minskar inte, trots att Sveriges utsläpp kan tänkas minska marginellt. Därför får en nationell skatt på värmeproduktion i Sverige inom EU ETS ingen effekt på klimatutsläppen utan blir endast en fiskal skatt.

Begränsad effekt på utsläppen

I utredningen anges att förslagets faktiska effekt på utsläppen av växthusgaser begränsas då stora delar av fossilbränsleanvändningen för produktion av värme redan är under utfasning.¹⁸

Mot bakgrund att de stora förändringarna kommer att ha en begränsad påverkan på fossilanvändningen är det anmärkningsvärt att förändringarna remitteras mindre än sex månader innan de föreslås träda i kraft. Snabba och betydande förändringar från politiken riskerar att få negativ påverkan på näringslivet, såsom exempelvis uteblivna nyinvesteringar och nedläggningar. Ett eventuellt genomförande bör istället ske etappvis, särskilt när utredningen bedömer att miljönyttan är begränsad.

¹⁵ Proposition 2012/13:1, sid 290.

¹⁶ Proposition 2012/13:1, sid 290.

¹⁷ Se Svenskt Näringslivs remissvar från den 25 april 2017:

<https://www.svensktnaringsliv.se/material/remissvar/promemorian-vissa-punktskattefragor-infor-budgetpropositionen-for-671181.html>

¹⁸ Sid 30 i aktuell remiss.

Av konsekvensanalysen framgår inte hur föreslagen ändring påverkas om ändringen istället görs etappvis så att berörda företag får en rimlig tid att ställa om och göra nödvändiga investeringar. Det bör beaktas att stabilitet och förutsägbarhet är viktiga aspekter som påverkar företags vilja och förmåga att fatta långsiktiga investeringsbeslut.

Förslaget strider mot fempartiuppgörelsen om energipolitiken och 2018 års energipolitiska proposition¹⁹ som framhåller vikten av konkurrenskraftig fjärrvärmesektor och att kraftvärme används för fjärrvärmeproduktion.

Kraftvärmeverk är miljö- och energieffektiva anläggningar som bidrar till ett långsiktigt och hållbart samhälle. Inom EU har kraftvärme under en längre tid fram som ett sätt att reducera utsläppen av koldioxid och stärka försörjningstryggheten av energi.

Försämrar effektbalansen och hämmar tillväxten

Kraftvärmerna utgör en flexibel elproduktionskälla som kan bidra till en stabil elförsörjningskälla när andelen väderberoende källor som vind och solkraft ökar i elsystemet. Kraftvärmerna finns i städer och tätorter och kan därmed bidra med lokal elproduktion vilket minskar samhällets sårbarhet. Vidare minskar kraftvärmerna beroende av elimport vintertid från utländsk elproduktion som inte har samma höga miljökrav som den svenska produktionen.

Förslaget bidrar till att försämrade både den lokala och nationella effektbalansen vintertid som redan i dag är ansträngd till följd av avveckling av flera kärnkraftsreaktorer och ett ökade elbehov till följd av elektrifieringen. En förtida stängning av kraftvärme gör effektsituationen alltmer akut i främst i Malmö och Stockholm, varvid större nyanslutningar till elnätet t.ex. etableringar av datorhallar och andra elintensiv verksamheter, inte längre kommer att kunna ske. En tilltagande effektbrist kommer att hämma städernas utvecklings- och tillväxtpotential. En stabil elförsörjning är därför en grundförutsättning inte bara för industrin utan också för en hållbar samhällsutveckling i stort.

Höjd kemikalieskatt

Bakgrund

Den 1 juli 2017 infördes lag om skatt på kemikalier i viss elektronik, kemikalieskattelagen. Den aktuella skatten är en nationell skatt som bl.a. träffar spisar, kylskåp, tvättmaskiner, dammsugare, mobiltelefoner, routrar, tv-apparater, spelkonsoler och datorer.

Skatten syftar till att minska förekomsten av vissa kemikalier i hemmen. Avsikten är således att träffa hushållsprodukter, men skatten slår mycket bredare än så. Skatten påverkar företag som tillverkar, säljer och/eller köper vitvaror och elektronik, antingen direkt i egenskap av skattskyldig för skatten eller indirekt genom ett ökat inköpspris.

Skatten är viktbaserad, vilket innebär skattens andel i priset bli väldigt hög på vissa produkter trots att varans vikt inte alltid avspeglar varans miljömässiga egenskaper. I dag uppgår skatten till 8 kr per kilo för vitvaror och 127 kr per kilo för övriga skattepliktiga varor, dock uppgår det maximala skattebeloppet per vara till 327 kr. Det aktuella förslaget innebär att skatten för vitvaror höjs till 11 kr per kilo och att skatten för övriga skattepliktiga varor blir 160 kr per kilo. Det maximala skattebeloppet per vara höjs till 440 kr. På kemikalieskatten

¹⁹ Proposition 2017/18:228

påförs moms med 25 procent vilket innebär att kemikalieskatten kan innebära en extra kostnad om 550 kr per vara för slutkonsumenten.

Höjningen av taket och skattesatserna avseende kemikalieskatten beräknas öka skatteintäkterna med omkring 480 miljoner kr för år 2020 och ha en delårseffekt på omkring 200 miljoner kr för år 2019.

Allmänna synpunkter

Svenskt Näringsliv är fortsatt av den uppfattningen att kemikalieskattelagen aldrig borde ha införts och att den bör avskaffas.²⁰ Skatten infördes med miljöargument men den eventuella miljönyttan är tveksam och den har påtagliga negativa effekter för svenska företag i form av bl.a. ökad administration och försämrad konkurrenskraft.

Såväl vår miljö som vår välfärd är för viktiga för att beslut ska tas utan tillräcklig analys av lämpligheten och effektiviteten hos olika styrmedel. En utgångspunkt i miljöpolitik bör vara att använda effektiva styrmedel som har en verklig effekt på miljön. Skatt är ett av flera styrmedel och det är viktigt att använda det mest ändamålsenliga verktyget i verktygslådan för ett visst givet miljöproblem.

Att klä fiskala skatter i miljöargument riskerar att undergräva förtroendet för både skatteinstrumentet och politiken, och det gynnar inte heller miljön. Den politiska diskussionen och riktningen gällande miljöskatter måste bygga mer på vetenskap och mindre på önsketänkande och symbolpolitik. Det aktuella förslaget är ytterligare ett steg i fel riktning.

Miljöaspekten

Svenskt Näringsliv anser att det är viktigt att minska förekomsten och spridningen av farliga ämnen i alla produktgrupper. Branschen arbetar målmedvetet för att uppmuntra att substitution sker där så är möjligt, utan att göra avkall på produktsäkerhetskrav som att exempelvis ge produkterna ett funktionellt flamskydd. Svenskt Näringsliv stödjer regeringens ambitioner att minska spridningen av farliga kemikalier, men kan konstatera att den nuvarande kemikalieskatten inte bidrar till att uppfylla de miljömål som angavs vid införandet av skatten. Detta visas i en analys som utförts i en utredning av professor Brännlund.²¹

En utgångspunkt bör vara att kemikalier som på ett vetenskapligt sätt bedömts kunna innebära oacceptabla hälsorisker ska förbjudas eller på annat sätt regleras. Detta arbete sker bäst genom att arbeta på EU-nivå och utvidga respektive skärpa RoHS-direktivet och REACH-förordningen. Vidare bör Sverige verka för att utveckla standarder och internationella riktlinjer, t.ex. via EU-standardiseringen för elektronik, CENELEC.

Kemikalieskattens konstruktion i relation till syftet att beskatta farliga kemikalier kan ifrågasättas på flera punkter, exempelvis följande:

²⁰ Se Svenskt Näringslivs tidigare remissvar avseende kemikalieskatten från den 18 juni 2015, den 28 april 2016 och den 16 april 2018:

https://www.svensktnaringsliv.se/material/remissvar/remissvar-71-2015pdf_621324.html/BINARY/Remissvar%2071-2015.pdf

https://www.svensktnaringsliv.se/material/remissvar/remissvar-68-2016pdf_647259.html/BINARY/Remissvar%2068-2016.pdf

https://www.svensktnaringsliv.se/material/remissvar/vissa-kontrollfragor-och-andra-fragor-pa-punktskatteområdet_697205.html

²¹ Se professor Runar Brännlunds rapport "Greenwash? En analys av svenska miljöskatters effektivitet" (2018).

- Skatten beräknas på varans vikt, oavsett mängden kemikalier i produkten.
- En produkt som regleras av kemikalieskattelagen, exempelvis en bärbar dator eller en tvättmaskin, debiteras med kemikalieskatt oavsett om varan innehåller de brom-, klor- och fosforföreningar som skatten är tänkt att träffa. En vara som inte innehåller de aktuella kemikalierna måste betala 10 % av den fulla skatten som annars skulle ha debiterats.
- De administrativa kostnaderna för företagen har blivit avsevärda. Eftersom Sverige sannolikt är det enda land i världen som efterfrågar uppgifter om flamskyddsmedel är additivt eller reaktivt tillsatta, har administrationen för att få fram dessa uppgifter varit stor. Lägg därtill att det inte finns några standardiserade testmetoder vilket lett till än större kostnader.
- De kemikalier som träffas av skatten regleras av gemensamma EU-regler. Skatten innebär dubbelreglering.
- För att säkerställa efterlevnad är det viktigt att marknadskontroll utförs och att det finns tillförlitliga och standardiserade mätmetoder. För seriösa företag i branschen, som lägger stora resurser på den omfattande administration för att uppfylla lagens krav, är oron stor över att de mindre seriösa kan "flyga under radarn" utan att upptäckas. Avsaknaden av tillförlitliga och standardiserade testmetoder torde innebära att det inte är möjligt för Skatteverket att på objektiva grunder kontrollera huruvida ett avdrag är korrekt eller inte. Det innebär en oacceptabel rättsosäkerhet för seriösa aktörer.
- Försäljningar som sker från utländska företags distansförsäljningar till svenska privatpersoner undantas från skatten. Det innebär att ett kylskåp inte debiteras någon kemikaliskatt om det fraktas och säljs från exempelvis Danmark till en privatperson i Sverige. Däremot tas kemikalieskatt ut om samma vara säljs inom Sverige.

Konkurrensaspekten

Skattens konstruktion är djupt olycklig då utländska företag som säljer till svenska privatpersoner via distansförsäljning inte träffas av skatten, något som missgynnar svenska företags konkurrenskraft. Detta slår hårt mot en bransch där det redan innan skattens införande rådde kraftig prispress. HUI research har uppskattat att skatten har fått till följd att upp till 1 400 arbetstillfällen har gått förlorade i Sverige på grund av den snedvridna konkurrensen som kemikalieskatten ger upphov till.²² Förslaget om att höja kemikalieskatten kommer att försämra konkurrensituationen ytterligare för svenska företag. För varje produkt som köps online från utlandet innebär det minskade skatteintäkter för Sverige och minskat antal arbetstillfällen i Sverige. Särskilt drabbas handeln och de instegsjobb som är av stor betydelse för sysselsättningen. För många människor är dessa jobb den första vägen in i arbetslivet, något som inte har beaktats i förslagets konsekvensanalys.

Det är inte rimligt att produkter med potentiellt sett sämre miljöinnehåll kan säljas in till konsument i Sverige för en avsevärt lägre kostnad. Detta är kontraproduktivt om syftet med skatten är att uppnå en förbättrad resurshushållning, giftfri miljö och minskad miljöbelastning. Det bör vara en självklarhet att svenska företag har samma "level playing field" som sina utländska konkurrenter.

²² Se rapporten "Utvärdering av kemikalieskatten" (2018):
http://www.hui.se/BinaryLoader.axd?OwnerID=1042642d-b39c-46c4-a600-7f32e42e2394&OwnerType=0&PropertyName=Files&FileName=Utv%c3%a4rdering+av+kemikalieskatten_HUI.pdf&Attachment=True

Offentligfinansiell effekt

Enligt förarbetena till kemikalieskattelagen beräknades skatten inbringa ökade skatteintäkter med cirka 2,4 miljarder kr per år men enligt uppgifter från Skatteverket har den faktiska skatteintäkten från kemikalieskatten endast blivit 1,398 miljarder för år 2018.

HUI Research har tagit fram en rapport²³ som analyserar följd effekterna av kemikalieskatt utifrån en analys av minskad handel i Sverige och ökad distanshandel. Analysen beaktar exempelvis uteblivna momsintäkter och minskade arbetstillfällen. Slutsatsen av rapporten är bl.a. att skatten sannolikt har en negativ effekt för statsfinanserna. Det innebär att det även saknas ekonomiska motiv för att behålla skatten. Mot bakgrund av detta är det anmärkningsvärt att det inte görs en utvärdering av kemikalieskatten innan det sker en ändring av skattenivåerna.

Ett avskaffande av skatten skulle stärka svenska företags konkurrenskraft och öppna upp för effektivare miljöstyrmedel. Det finns inga rationella motiv för att behålla en miljöskatt som varken gör skillnad för miljön eller skatteintäkterna.

SVENSKT NÄRINGSLEV

Johan Fall

Robert Lönn

²³ Ibid.